

Вусная паэтычная творчасць беларускага народа – як сродак этнакультурнай адукацыі дашкольнікаў

Самае першае і самае найглыбейшае самавыяўленне народнай душы адлюстравана ў мове вуснай народнай творчасці. І гэта натуральна, бо менавіта фальклор, па сутнасці, з'яўляецца асноватворнай формай праяўлення духоўнасці.

Каларытныя словы і выразы, трапныя выслоўі народных гаворак у паэтычных вобразах растлумачваюць дзіцяці жыццё грамадства і прыроды; свет чалавечых пачуццяў, узбагачаюць эмоцыі; развіваюць уяўленні і даюць цудоўныя ўзоры роднай мовы, якія здзіўляюць сваёй прастатой, арыгінальнасцю, паэтычнасцю і мілагучнасцю.

Вусна – паэтычная творчасць з'яўляецца адной з крыніц вывучэння этналогіі і гісторыі роднага краю. Першыя веды аб нацыянальнай гісторыі і культуры маленькае дзіця набывае менавіта праз творы вуснай паэтычнай творчасці. Яны з'яўляюцца першай прыступкай уваходжання дзіцяці ў цудоўны свет мастацкіх вобразаў, дачынення яго да народных традыцый, фарміравання ў яго нацыянальнай свядомасці.

Беларускі фальклор мае устойлівую сістэму жанраў, у якой выразна вылучаюцца апавядальныя творы, абрадавая паэзія, песенная лірыка, так званыя малыя жанры, дзіцячы фальклор, народны тэатр.

У апавядальных жанрах беларускага фальклору адлюстроўваюцца асаблівасці быту і светапогляду нашых продкаў, іх грамадскія і сямейныя адносіны, а таксама асобныя гістарычныя падзеі.

Казачны эпас беларусаў вызначаецца багатай вобразнай сістэмай, глыбокім зместам, арыгінальным сюжэтно-тэматычным складам. Беларускія народныя казкі традыцыйна падзяляюцца на казкі пра жывёл, чарадзейныя і бытавыя. У станоўчых казачных вобразах ўвасабляюцца народныя ідэалы: казачныя героі выступаюць абаронцамі пакрыўджаных. Яны дужыя, смелыя, разумныя, справядлівыя. У вобразах асілкаў паказваецца непераможнасць народнага духу, спадзяванне чалавека ў лепшае будучае.

Беларускія народныя казкі маюць шмат агульных рыс з казкамі іншых народаў свету, у першую чаргу ўсходніх славян. Агульныя вытокі ўсходнеславянскага фальклору, падобныя сюжэты і вобразы не прывялі да стварэння ўсеагульнага фальклорнага адзінства. Менавіта ў фальклоры інтэрнацыянальнае (усеагульнае) не выключае, а наадварот, захоўвае нацыянальнае, індывідуальнае. У беларускіх казках акрэсліваюцца нацыянальныя традыцыі, адлюстроўваецца беларускі быт і акаляючы навакольны свет.

Казачны эпас нашага народу, сярод якога беларускія народныя казкі пра жывёл лічацца жамчужынамі ўсяго ўсходнеславянскага эпасу, з'яўляецца буйнейшым набыткам нацыянальнай духоўнай культуры, які і сёння захоўвае сваё эстэтычнае, пазнавальнае і выхаваўчае значэнне.

Захавальнікамі гістарычнай памяці народа выступаюць легенды і паданні.

Легенды распавядаюць пра розныя падзеі і з'явы, у іх часам апісваюцца амаль неверагодныя здарэнні, паказваюцца незвычайныя героі і іх дзівосныя ўчынкі і прыгоды і, разам з тым, у гэтых фальклорных творах акрэсліваюцца пэўныя маральна-этычныя нормы і сацыяльныя ідэалы: добрасумленнае стаўленне чалавека да працы, справядлівыя і добразычлівыя адносіны паміж людзьмі. Легенды акрэсліваюць многія маральна-этычныя нормы паводзін у грамадстве, якія патрабуюць ад людзей сумленнасці, праўдзівасці, працавітасці і многіх іншых якасцей, якія адносяцца да агульначалавечых каштоўнасцей.

Што да паданняў, то яны пазбаўлены фантастычнага, чароўнага элемента. Паданні скіраваны ў мінулае, асновай іх сюжэтаў звычайна служаць гістарычныя падзеі.

Уключэнне беларускіх народных казак, легенд і паданняў у кола дзіцячага чытання дае магчымасць дзіцяці дакрануцца да гістарычнай памяці народа, да крыніц этналогіі і гісторыі роднага краю, адчуць свае духоўныя карані.

РЕПОЗИТОРИЙ БГТУ